

Βρυξέλλες, 25 Νοεμβρίου 2024
(OR. en)

15569/24

SOC 832
EMPL 583
GENDER 251
ECOFIN 1363
EDUC 437

ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Αποστολέας:	Προεδρία
Αποδέκτης:	Επιτροπή των Μονίμων Αντιπροσώπων / Συμβούλιο
Θέμα:	Ολοκληρωμένες λύσεις για τις δημογραφικές προκλήσεις: στήριξη των γονέων και αξιοποίηση του ανεκμετάλλετου δυναμικού των νέων και των παλαιότερων γενεών - Συζήτηση προσανατολισμού

Επισυνάπτεται για τις αντιπροσωπίες καθοδηγητικό σημείωμα που συνέταξε η Προεδρία, ενόψει της συζήτησης προσανατολισμού για το ανωτέρω θέμα κατά το Συμβούλιο EPSCO στις 2 Δεκεμβρίου 2024.

**Ολοκληρωμένες λύσεις για τις δημογραφικές προκλήσεις:
στήριξη των γονέων και αξιοποίηση του ανεκμετάλλετου
δυναμικού των νέων και των παλαιότερων γενεών**

Συζήτηση προσανατολισμού

Η δημογραφική αλλαγή έχει σημαντικές επιπτώσεις στις κοινωνίες και στο ανθρώπινο κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επηρεάζει τις οικονομίες μας στο σύνολό τους, καθώς και την εδαφική και κοινωνική μας συνοχή. Ο πληθυσμός της Ευρώπης γηράσκει και θα αρχίσει σύντομα να μειώνεται. Έως το 2050, το μερίδιο της ΕΕ στον παγκόσμιο πληθυσμό αναμένεται να είναι λιγότερο από 5 %. Αυτές οι δημογραφικές τάσεις μπορούν να έχουν σημαντικές επιπτώσεις στη μακροπρόθεσμη ανταγωνιστικότητα της ΕΕ. Εάν συνεχιστούν, θα μπορούσαν να επιδεινώσουν τις ελλείψεις στην αγορά εργασίας και να προκαλέσουν πιέσεις στους εθνικούς προϋπολογισμούς και στα συστήματα κοινωνικής ασφάλισης. Πέραν των ανησυχιών για τη βιωσιμότητα, οι τάσεις αυτές έχουν επίσης βαθύ αντίκτυπο στην παραγωγικότητα.

Η δημογραφική αλλαγή επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τις ατομικές επιλογές. Επομένως, κύριος στόχος των ενωσιακών και των εθνικών πολιτικών θα πρέπει να είναι η στήριξη των ατόμων στην επίτευξη των προσδοκιών τους σχετικά με την προσωπική σταδιοδρομία και την οικογενειακή ζωή, μεταξύ άλλων.

Στήριξη των γονέων στις σημερινές πιεστικές δημογραφικές προκλήσεις

Βάσει των προαναφερόμενων προκλήσεων, θα πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην ενίσχυση της ολοκληρωμένης στήριξης των γονέων για τη δημιουργία ενός φιλικότερου προς την οικογένεια περιβάλλοντος που θα αντιμετωπίζει τις κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της γήρανσης του πληθυσμού και της μείωσης των ποσοστών γεννήσεων. Σε ένα τέτοιο περιβάλλον θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα οφέλη της βελτίωσης της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής και της ισότητας των φύλων όσον αφορά την παροχή της δυνατότητας σε αμφότερους τους γονείς, γυναίκες και άνδρες, να δραστηριοποιούνται σε αμειβόμενη εργασία. Με τις πολιτικές θα πρέπει να διερευνηθούν και να ενισχυθούν μέτρα όπως η ενίσχυση της ευέλικτης γονικής άδειας με επαρκή αποζημίωση, συμπεριλαμβανομένης της άδειας πατρότητας, η οικονομικά προσιτή, προσβάσιμη και υψηλής ποιότητας παιδική μέριμνα και μακροχρόνια φροντίδα, καθώς και μέτρα που διευκολύνουν την πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή, αξιοπρεπή και βιώσιμη στέγαση.

Κατά τη στήριξη των ατόμων και των γονέων για τον συνδυασμό της επαγγελματικής και της ιδιωτικής ζωής, είναι σημαντικό να εξεταστεί μια «προσέγγιση με βάση τις ανάγκες», που σημαίνει ένα ευέλικτο, προσαρμοστικό πλαίσιο που θα δίνει προτεραιότητα στις διαφορετικές προσωπικές και επαγγελματικές ανάγκες των εργαζομένων και θα τις καλύπτει, προωθώντας παράλληλα την ίση κατανομή των ευθυνών φροντίδας μεταξύ γυναικών και ανδρών, καθώς και την ισορροπία μεταξύ της εργασίας και των ευθυνών φροντίδας. Μια τέτοια προσέγγιση τονίζει τη σημασία της κατανόησης και της κάλυψης των συγκεκριμένων αναγκών των ατόμων προκειμένου να προάγεται η ευημερία τους. Περιλαμβάνει την αξιολόγηση και τη συνεκτίμηση των ειδικών περιστάσεων των πολιτών της ΕΕ, όπως οι οικογενειακές ευθύνες και τα σχέδια για τη ζωή, συμπεριλαμβανομένων των στόχων ανατροφής παιδιών και επαγγελματικής ανάπτυξης, καθώς και την προώθηση της ισότητας των φύλων. Οι ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας μπορούν να βελτιώσουν σημαντικά την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής των γονέων, να τους δώσουν τη δυνατότητα ενεργού συμμετοχής στην αγορά εργασίας και καλύτερης διαχείρισης της οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής. Αυτό πρέπει να συνδυαστεί με οικονομικά προσιτές, προσβάσιμες και υψηλής ποιότητας υπηρεσίες προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας, καθώς και μακροχρόνιας φροντίδας.

Η ισότητα των φύλων είναι ακόμη μια σημαντική πτυχή. Κατά τη στήριξη των γονέων και των οικογενειών, είναι σημαντικό να ενθαρρυνθεί η ίση συμμετοχή γυναικών και ανδρών στις ευθύνες φροντίδας και νοικοκυριού, καθώς και να ενισχυθούν οι πολιτικές στον χώρο εργασίας που ανταποκρίνονται στις ατομικές ανάγκες και περιστάσεις των γυναικών και των ανδρών που μεγαλώνουν μικρά παιδιά, ώστε να μπορέσουν να εκπληρώσουν τις προσδοκίες τους. Τούτο θα αποτρέψει επίσης την πρόωρη αποχώρηση των ατόμων με ευθύνες φροντίδας από την αγορά εργασίας.

Εκτός από την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής, η διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτής και αξιοπρεπούς στέγασης και η πρόσβαση σε αυτήν είναι επίσης υψίστης σημασίας για τη δημιουργία ενός φιλικού προς την οικογένεια περιβάλλοντος. Συμβάλλει σε ένα αίσθημα ασφάλειας και αποτελεί το θεμέλιο για τη δημιουργία οικογένειας. Για παράδειγμα, οι καλά στοχευμένες στεγαστικές επιδοτήσεις, ιδίως σε μη επιστρεπτέα μορφή, μπορούν αναμφίβολα να συμβάλουν στην επίτευξη του στόχου αυτού, όταν συνδυάζονται με διαρθρωτικά μέτρα για τη διασφάλιση της προσφοράς και της διαθεσιμότητας οικονομικά προσιτής, αξιοπρεπούς και βιώσιμης στέγασης.

Η χρηματοοικονομική σταθερότητα των οικογενειών έχει καίρια σημασία για την αντιμετώπιση του ζητήματος της δημογραφικής αλλαγής, μέσω της αντιμετώπισης των βαθύτερων αιτίων της, με παράλληλη προσαρμογή στις νέες πραγματικότητες. Τα καλά σχεδιασμένα συστήματα φορολόγησης και παροχών διασφαλίζουν ότι τα άτομα βρίσκονται σε καλύτερη θέση οικονομικά όταν αναλαμβάνουν αμειβόμενη εργασία.. Τα επιδόματα τέκνων αποτελούν επίσης τρόπο στήριξης της δημιουργίας οικογένειας και υπέρβασης των οικονομικών εμποδίων όσον αφορά την υλοποίηση των ατομικών σχεδίων για τη ζωή.

Τα μέτρα που αποσκοπούν στην προώθηση της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής με βάση τις ανάγκες, στην προώθηση της ισότητας των φύλων, στη στήριξη της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτή στέγαση, καθώς και στη διασφάλιση της χρηματοοικονομικής σταθερότητας και της οικονομικής ανεξαρτησίας των οικογενειών έχουν ως στόχο να διευκολύνουν τους γονείς να επιτύχουν τις προσδοκίες τους όσον αφορά την απόκτηση παιδιών και την εκπλήρωση των επαγγελματικών τους στόχων. Με τη μείωση των οικονομικών και κοινωνικών φραγμών, οι πολιτικές αυτές αποσκοπούν στην ενθάρρυνση της οικονομικής ανάπτυξης, στην ελάφρυνση των οικονομικών πιέσεων που ασκούνται στους γονείς και στη δημιουργία σταθερών συνθηκών για την ανατροφή των παιδιών σε όλα τα κράτη μέλη της ΕΕ.

Αξιοποίηση του ανεκμετάλλετου δυναμικού των νέων και των παλαιότερων γενεών

Για τη διαχείριση των σημερινών πιεστικών δημογραφικών προκλήσεων, μπορούμε επίσης να αξιοποιήσουμε τα δυνατά σημεία τόσο των νεότερων όσο και των παλαιότερων γενεών. Όπως επισημαίνεται στην εργαλειοθήκη για τη δημογραφία, η αξιοποίηση των δυνατοτήτων των νεότερων και των μεγαλύτερων σε ηλικία ομάδων στην αγορά εργασίας είναι και θα παραμείνει ένα από τα πιο αποτελεσματικά μέτρα για τον μετριασμό των επιπτώσεων της δημογραφικής αλλαγής. Ταυτόχρονα, υπάρχει αυξανόμενη ανάγκη γεφύρωσης των διαφορετικών πραγματικοτήτων μεταξύ των γενεών και προώθησης της συνεργασίας, σε εθελοντική βάση, για την ελάφρυνση των ευθυνών φροντίδας των γονέων.

Επιπλέον, είναι αναγκαίο να αξιοποιηθούν οι δεξιότητες και οι δυνατότητες τόσο των νεότερων όσο και των μεγαλύτερων σε ηλικία ατόμων, με έμφαση στην εκπαίδευση, την επανειδίκευση και τις ευέλικτες επιλογές απασχόλησης για την προσαρμογή στη δημογραφική πραγματικότητα, την ενίσχυση της οικονομικής ανθεκτικότητας και την προώθηση της αλληλεγγύης μεταξύ των γενεών σε ολόκληρη την ΕΕ. Οι νεότερες γενιές μπορούν να προσφέρουν καινούριες προοπτικές, να βοηθήσουν με τεχνολογικές δεξιότητες και εκπαιδευτική στήριξη στα παιδιά, παρέχοντας στους γονείς περισσότερο χρόνο για να επικεντρωθούν στους δικούς τους ρόλους. Προγράμματα που επιτρέπουν σε νεαρούς ενήλικες, εκτός από την προσωπική και επαγγελματική τους εξέλιξη, να έρχονται εθελοντικά σε επαφή με οικογένειες που χρειάζονται διδασκαλία, παιδική φροντίδα ή καθοδήγηση θα μπορούσαν να ελαφρύνουν τον καθημερινό φόρτο των γονέων, προσφέροντας πρακτική και συναισθηματική ανακούφιση.

Ταυτόχρονα, η παλαιότερη γενιά διαθέτει πλούσια εμπειρία ζωής που μπορεί να ωφελήσει σε μεγάλο βαθμό τις νέες οικογένειες. Η θέσπιση πρωτοβουλιών και δραστηριοτήτων μεταξύ των γενεών, όπως εκπαιδευτικά προγράμματα και προγράμματα διδασκαλίας, δίκτυα εθελοντών ή ευέλικτη παροχή φροντίδας μερικής απασχόλησης από συνταξιούχους, επίσης σε εθελοντική βάση, μπορεί να δώσει τη δυνατότητα σε μεγαλύτερης ηλικίας ενήλικες να συμμετέχουν ως μέντορες, βοηθοί και φροντιστές. Η συμμετοχή αυτή μπορεί όχι μόνο να εμπλουτίσει την οικογενειακή ζωή, αλλά και να δώσει αίσθημα σκοπού σε ενήλικες μεγαλύτερης ηλικίας που νιώθουν μοναξιά.

Ο συνδυασμός όλων αυτών των μέτρων και των προσπαθειών μπορεί να δημιουργήσει μια κοινότητα υποστήριξης που θα βασίζεται στον διάλογο μεταξύ των γενεών και την αλληλεγγύη, όπου το δυναμικό κάθε γενιάς συμβάλλει σε μια συνεκτική κοινωνία, με επιμερισμό του βάρους της γονικής μέριμνας κατά τρόπους ωφέλιμους για όλους.

Υπό το φως των ανωτέρω, οι υπουργοί καλούνται να συζητήσουν τα ακόλουθα ερωτήματα καθοδήγησης:

- *Πώς μπορούμε να βοηθήσουμε τους νέους να εκπληρώσουν τις προσδοκίες τους όσον αφορά την προσωπική επαγγελματική τους εξέλιξη και τη δημιουργία οικογένειας;*
- *Ποια μέτρα μπορούν να συμβάλουν στην περαιτέρω στήριξη της ισορροπίας μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής με βάση τις ανάγκες των γονέων, ιδίως των γονέων με μικρά παιδιά;*
- *Πώς μπορούν η αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και η αξιοποίηση του ανεκμετάλλετου δυναμικού των νέων και των παλαιότερων γενεών να συμβάλουν στην ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής και ιδιωτικής ζωής των γονέων στο πλαίσιο της δημογραφικής αλλαγής;*